

KPEiK na nowo

Aktualizacja Krajowego Planu na rzecz Energii i Klimatu: czy jesteśmy gotowi na 2030 r.?

Okrągły Stół Instytutu Reform, 19 kwietnia 2023 r. 14:00-16:00

Kontekst

Pod koniec czerwca tego roku Polska powinna przedstawić wstępną wersję zaktualizowanego Krajowego Planu na rzecz Energii i Klimatu. Dokument ten ma w sposób kompleksowy określać sposoby realizacji celów energetyczno-klimatycznych kraju do 2030 r. Obecny tekst KPEiK wymaga gruntownych zmian, które powinny uwzględniać nowe cele unijne do 2030 r. oraz lekcje płynące z kryzysu energetycznego. Istotne będzie również przedstawienie perspektywy do 2040 r. spójnej z kierunkiem transformacji do neutralności klimatycznej.

Ze względu na kluczową rolę aktualizacji KPEiK dla zarządzania polityką energetyczno-klimatyczną w Polsce oraz działając na rzecz poszerzenia udziału interesariuszy w tym procesie, Instytut Reform zorganizował Okrągły Stół online poświęcony tej kwestii.

Agenda

14:00 – 14:05	Powitanie uczestników
<i>Zofia Wetmańska, Instytut Reform</i>
14:05 – 14:20	Aktualizacja KPEiK: ramy prawne i wytyczne KE
<i>Aleksander Śniegocki, Instytut Reform</i>
14:20 – 14:35	Aktualizacja KPEiK: priorytety Rządu RP
<i>Adam Długołęcki, Departament Strategii i Analiz, Ministerstwo Klimatu i Środowiska</i>
14:35 – 14:50	Rola KPEiK w dobrym zarządzaniu transformacją do neutralności klimatycznej
<i>Zofia Wetmańska i Aleksander Śniegocki, Instytut Reform</i>
14:50 – 15:00	Komentarze interesariuszy: • <i>Jakub Saffjański, Dyrektor Departamentu Energii i Zmian Klimatu, Konfederacja Lewiatan</i>• <i>Krzysztof Mrozek, Polska Zielona Sieć</i>
15:00 – 15:50	Dyskusja z udziałem wszystkich uczestników spotkania
15:50 – 16:00	Podsumowanie dyskusji

Podsumowanie

Kluczowe elementy dyskusji:

- **Kwestie formalne związane z wdrożeniem KPEiK** – omówienie [rozporządzenia](#) wprowadzającego Krajowe Plany w życie, jak i [wytycznych](#) KE dotyczących ich aktualizacji.
- **Potencjał KPEiK jako dokumentu określającego strategię transformacji całej gospodarki** – omówienie konieczności wykorzystania KPEiK do integracji sektorowych strategii dekarbonizacji.
- **Nowe procesy** – strategie oraz instrumenty finansowe wymagające przekrojowego, a nie tylko sektorowego, podejścia do planowania transformacji (np. Terytorialne Plany Sprawiedliwej Transformacji czy Społeczny Fundusz Klimatyczny).

Aktualizacja KPEiK: priorytety Rządu RP

Przedstawiciel Ministerstwa Klimatu i Środowiska przedstawił najważniejsze priorytety rządu w kontekście aktualizacji KPEiK, jak i szerszej polityki klimatyczno-energetycznej. Biorąc pod uwagę zmiany w kraju i na arenie międzynarodowej, w tym przede wszystkim pandemię COVID-19 oraz inwazję Rosji na Ukrainę, priorytetem MKiŚ w pracach nad aktualizacją planu jest wzmocnienie bezpieczeństwa energetycznego Polski i ochrona konsumentów. W tym celu podstawowymi kierunkami działań ma być trwała dywersyfikacja mixu energetycznego kraju i całkowite odcięcie od importu surowców energetycznych z Rosji. Dywersyfikacja ma bazować na wzmocnieniu potencjału fotowoltaiki, energetyki wiatrowej (lądowej i morskiej), jak i wykorzystaniu zdekarbonizowanych gazów, w tym wodoru. Priorytetem ma być też uwzględnienie w procesie dekarbonizacji istotnej roli energetyki jądrowej.

Analizy Ministerstwa przeprowadzone na potrzeby dodatkowego scenariusza analitycznego do PEP2040, wskazują na możliwość pokrycia polskiego zapotrzebowania na energię elektryczną przez OZE na poziomie przynajmniej 47% w 2030 r. Jak jednak zauważono, by zapewnić stabilność krajowego systemu elektroenergetycznego, paliwa kopalne (w tym węgiel i gaz ziemny) mogą być traktowane w aktualizacji KPEiK jako środki przejściowe, bez całkowitej rezygnacji z nich.

Stan prac nad KPEiK

Obecny stopień zaawansowania prac nad aktualizacją KPEiK oceniono jako bardzo wczesny. Ministerstwo w ostatnich miesiącach traktowało priorytetowo prace nad pierwszym zintegrowanym sprawozdaniem w dziedzinie energii i klimatu oraz aktualizacją załącznika analitycznego do Polityki Energetycznej Polski do 2040 roku (PEP2040), który ma być punktem wyjścia do szerszej aktualizacji Planu.

Zapewniono, że zostały wyciągnięte wnioski z prac nad pierwotną wersją KPEiK – MKiŚ będzie zwracało większą uwagę na usystematyzowanie dokumentu, jaśniejsze powiązanie celów i założeń z działaniami oraz bardziej przejrzystą identyfikację polityk i środków. W procesie zostanie ujęty głos społeczeństwa, środowisk biznesowych, jak i organizacji pozarządowych - ma mieć to miejsce w formie zarówno prekonsultacji (na

etapie przygotowywania założeń do KPEiK), jak i konsultacji (już po publikacji zaktualizowanego Planu). W kwestii technicznego przygotowania aktualizacji KPEiK MKiŚ poinformowało, że trwa jeszcze proces wyboru wykonawcy analiz i tym samym nieznane są jeszcze ostateczne szczegóły dot. metodologii analiz na potrzeby Planu. Zaznaczono jednocześnie, że Ministerstwo będzie starało się zwiększać dostępność danych i transparentnie informować o procesie przygotowywaniu Planu.

Najważniejsze elementy dyskusji

W dyskusji poruszono wiele wątków istotnych dla całego spektrum interesariuszy, w tym przedsiębiorców, przemysłu, sektora finansowego i organizacji pozarządowych. Rozmowy objęły zarówno zagadnienia techniczno-procesowe, jak i kwestie zakresu tematycznego i ambicji aktualizowanego KPEiK.

Energetyka obywatelska

- Zwrócono uwagę, że głównym problemem jest brak pełnego wdrożenia przepisów dyrektywy RED II (o energii odnawialnej) oraz dyrektywy o wspólnych zasadach rynku energii.
- Jeśli chodzi o obszary tematyczne, ważnym jest poruszenie w aktualizacji Planu kwestii rozwoju wykorzystania energii odnawialnej w formule prosumenckiej, w tym wsparcia prosumentów w miastach i prosumenta wirtualnego.
- Bardzo ważne jest też ujednoczenie przepisów dot. społeczności energetycznych – w obecnej sytuacji podstawa prawna do ich funkcjonowania jest bardzo rozdrobniona.

Przemysł oraz technologia CCS

- Sektor przemysłowy, sygnalizuje gotowość do zaangażowania w transformację energetyczno-klimatyczną, między innymi poprzez rozwój technologii carbon capture and storage (CCS).
- Zaznaczono, że ta technologia powinna zostać uwzględniona w aktualizacji KPEiK, ponieważ pomoże osiągnąć cele redukcji emisji gazów cieplarnianych w szczególności sektorom, których dekarbonizacja jest najtrudniejsza. Warto jednak pamiętać, że jej rozwój będzie wymagał istotnych środków finansowych.

Finansowanie transformacji

- Zarówno KPEiK, jak i PEP2040 są drogowskazami inwestycyjnymi dla całego sektora biznesowego, dlatego tak ważne jest, by ich założenia i cele były wiarygodne i ambitne.
- Jest to szczególnie istotne w kontekście finansowania transformacji klimatycznej, która oprócz środków publicznych (np. z systemu ETS) będzie głównie opierała się na bankach i rynkach kapitałowych.
- Powiązaną kwestią jest wdrożenie dyrektywy ws. sprawozdań finansowych (CSRD), która będzie mocno oddziaływała na przedsiębiorstwa. Już teraz powinna ona być analizowana i omawiana w debacie publicznej.

Perspektywa organizacji pozarządowych – większe ambicje oraz włączenie społeczeństwa

- Konieczne jest podniesienie ambicji zarówno KPEiK, jak i PEP2040 – obecne cele są niewystarczające, a polityki i środki w większości przestarzałe i nieodpowiadające na stojące przed Polską wyzwania i wymagania UE.
- Bardzo istotne jest zwiększenie udziału społeczeństwa w przygotowywaniu aktualizacji KPEiK, ponieważ jest to dokumenty zbyt ważny, by procedować go „za zamkniętymi drzwiami”.
- Warto – podobnie jak w przypadku obecnie procedowanego rozdziału REPowerEU – uruchomić konsultacje jeszcze przed wystaniem dokumentu do Komisji Europejskiej.

Ubóstwo energetyczne

- Aktualizacja KPEiK powinna też brać pod uwagę wymiar społeczny, w tym w szczególności zagrożenie ubóstwem energetycznym. W tym celu warto zaangażować w prace Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej.
- W kontekście ubóstwa energetycznego zwrócono też uwagę na konieczność ujęcia w aktualizacji kwestii efektywności energetycznej – w tym celu założenia dotyczące popytu na energię w perspektywie do 2030 i 2040 roku muszą być poprawnie obliczone.